

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Člankar: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za izposojstvo \$8.00.

Naslov na vsi, kar ima stik s "Prosveto"

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

CHICAGO 21

Datum v objavi: 1. julij (1-20) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem davkom potekla naročnina. Povečanje je potrebno, da se vam ne uroči list.

ČASI SE SPREMINJAJO...

Ce bi bil kdo trdil po proglašenju vojnega stanja med Združenimi državami in Nemčijo do proglašenega premirja, da mora biti v ameriški armadi uvedena disciplina, ki odgovarja nazoru ameriškega ljudstva v civilnem življenju, bi ga proglasili za kritičarja, ki ruje proti vojaški disciplini na škodo Združenih držav. Skušnje v vojni so dokazale, da so zadel tisti žebelj na glavo, ki so vedno trdili, da mora biti armada tako vzgojena, da vlada v nji prostovoljna disciplina in ne takozvana telesna ubogljivost.

To priznanje ni prišlo kar čez noč. Potrebne so bile izkušnje, da so bili prepričani zagovorniki telesne ubogljivosti, da mora biti način discipline v ameriški državljanski armadi popolnoma drugačen, kot na pr. v armadi bivšega nemškega kajzerja ali ruskega carja, da državljanska armada prenese najtežja trpljenja v vojnem času brez godrnjanja, in da ne nastane sovraštvo med tistimi oficirji in prostaki, ki služijo pri stalni armadi in so si izbrali vojaški stan za svoj poklic, in oficirji in prostaki državljanske armade, ki so oblekli vojaško suknjo v vojnem času.

Američan se zaveda v civilnem življenju, da je človek. Ko je v vojnem času oblekel vojaško suknjo, ga ta zavest ni zapustila, in zato mu je zoperna disciplina, ki zahteva od njega, da se izvrši vsako povelje, čeprav mu njegova pamet pravi odločno, če ga ne izvrši, da ne bo škodil le sebi, ampak bo izvršil slabo uslugo tudi svoji deželi.

General Lincoln C. Andrews pravi v svoji knjigi "Vodstvo in vojaško vezbanje", da se mora doseči disciplina v armadi z apelom na pamet in spoštovanje do samega sebe. Z drugimi besedami to pomeni, ako se hoče doseči prostovoljna disciplina, ki ni težka butara za vojaka, ampak jo vojak radevolje sprejme, se mora apelirati na razum vojaka, ne mu pa ukazovati od zgoraj doli, kakor da je vojak avtomat, ki ima samo ubogati, nima pa pravice misliti. General Andrews razume disciplino tako, da vojak demokratične republike ni vojak, ki je vzgojen v telesni ubogljivosti, ampak je oborožen svobodni človek, ki je pri volji darovati svoje življenje za obrambo svojih naprav in svoje dežele, ker se zaveda prostovoljno svoje naloge v polni meri.

Da se uvede taka prostovoljna disciplina v armadi demokratične republike, je pa treba pričeti z vzgojo v vojaških akademijah, v katero pohajajo mladeniči, ki nameravajo postati oficirji. S takim duhom morajo biti najprvo prepojeni oficirji, ki ukazujejo v armadi, da postane prostovoljna disciplina s pomočjo apela na zdrav človeški razum in spoštovanje do samega sebe splošna v armadi.

Ce bi Poljaki ne bili pozabljivi...? — No, kaj bi se pa zgodilo? Spomnili bi se, da je ruski general Brusilov ravno tam prizadel nemški in avstrijski militaristični mašini najhujše udarec, ko so bile razmere proti njemu, kjer je zdaj namlatil Poljake. Če bi se Poljaki spominjali tega dejstva o pravem času, ne bi bili ob začetku vpadu v Ukrajino sanjali, da kmalu diktirajo mir v Moskvi.

Kadar governerji odločajo o važnih vprašanjih. — Governer Floride pravi, da je nespametno sklicati legislaturo k izrednemu zasedanju, če je prepričan, da bo odklonila ustavni amendment za žensko volilno pravico. Governerju Vermonta se zdi nepotrebno sklicati legislaturo k izrednemu zasedanju, ker bi legislatura sprejela ustavni amendment.

Zdi se, da oba nista naklonjena, da bi legislatura glasovala o ustavnem amendmentu in da mine precej časa, preden bosta legislaturi imeli priliko, da glasujeta o njem.

Obsodba, ki je na mestu. — Učitelji in vzgojevatelji, ki so obdržali svoje zborovanje v Salt Lake Cityju, so izjavili, da obžalujejo, da dve veliki stranki (demokrata in republikanska) nista v svojih platformah priznali važnosti poduka za ljudsko blagostanje.

Ta obsodba je sicer bridka za stari meščanski stranki, ampak je tudi resnična. Profesionalni političarji ne polagajo dosti važnosti na poduk in izobrazbo, ker vedo, da se v resnici izobraženi ljudje ne dajo voditi na konope od profesionalnih političarjev.

Ameriške vesti.

POTRESNI SUNKI SO USTVARILI DVA OLJNA VRELECA

Los Angeles, Cal. — V sredo dopoldne ob 11:26 se je pojavil zopet lahak potresni sunek, ki je odprl dva oljna vreleca. Iz enega vreleca prihaja olje v veliki množini, drugi pa le moči čisto, tako da je promet na tem mestu zelo oviran, ker postoji nevarnost, da se olje zaneti. Odsek za javna dela naznanja, da se bosta vreleca obratovala in izpirala v interesu mestne občine.

BANDITJE SO ODNESELI \$6.000.

Colorado Springs, Colo. — Dva avtohandita sta oropala državno banko v Peytonu, ki se nahaja sedemdeset milj od tujak, za osen tisoč dolarjev. Zaprli so blaginika in nekoga Curt Waltersa, ki je prišel po opravkih na banko, v varnostno shrambo, na kar so se odpeljali s plenom. Farmarji in meščani so organizirali patrolje, ki love bandite, toda do zdaj ni lov prinesel še uspeha.

DVA PTIČKA PRIJETA V GABTU.

Gary, Ind. — Tukaj sta bila aretirana Aleksij Truesenovic in Filip Dovak na obtožbo, da sta sodelovala pri roparskem napadu v Pittsburghu, ko je bilo pri kompaniji Jones Laughlin Steel kompaniji ugrabljenih šest tisoč dolarjev, ki so imeli služiti za izplačilo delavske mezd. Rop je bil izvršen 13. julija t. l. Policijska izjava, da je Truesenovic napravil izpoved.

SLIKA IZ DANAŠNJE DRUŠBE.

New York, N. Y. — Mrs. Catarina McNulty je umaknila svoje otroke na prodaj za dve sto petdeset dolarjev. Velikimško časopisje poroča, da se je odločila, da odda svojo hčerko prijateljem v oskrbo in da bo upela svoje dete obiskati, kadar se ji bo zahotelo po njem.

Zakaj je pa McNultyjeva hotela prodati svojo hčerko, saj se vendar nobena mati rada ne loči od svojega deteta? Bolna je, denarja nima in takega dela ne more dobiti, da bi ga lahko oprevila in toliko zaslužila, da ji bo vsaj zadostovalo, da se odpelje in zopet ozdravi, da bo lahko delala.

V času telesne sužnosti so prodajali otroke na javnem trgu, ki so se rodili v sužnosti. Danes so primorane pridne matere same ponuditi svoje otroke na prodaj, da se prežive. V koliko je današnja družba boljja v moralnem in gospodarskem oziru od družbe, v kateri je bila uvedena telesna sužnost mesto mezdne?

Taki dogodki govore, da je današnja družba bolna in da je še daleč od tega, kar imenujemo socialno pravico.

VELIK TIHOTAPSKI KROŽEK ODENI.

Chicago, Ill. — Po izjavi majorja A. V. Dalrymple, ki načeljuje prohibicijskemu uradu v tujaknjem okraju, je bil odkrit največji tihotapski krožek, ki se je pečal s tihotapko prodajo žganja. Prohibicijski agentje so zaplenili eden in osmdeset zabojev žganja in aretirali šest oseb.

Policijski načelnik Garrity pravi, da je tihotapski krožek razpečal za en milijon dolarjev žganja. K temu je dodal, da je prizadet tudi neki uradnik v davnem uradu.

Oficijelno naznanjajo, da iščejo detektivskega sarženta po imenu Litch, kateremu se pa prav nič ne mudi, da pride na dan.

Poleg je prišla še neka druga vest v javnost, ki je povzročila iznudenje med gotovimi krogi. Detektivski saržent Paul Peterson je bil obtožen, da je imel svojo preste pri oropanju salinarja Abe Nelsona za \$15.000 zveren, ki je izpovedal, da je s

pripravljajo, da so ruski sovjeti pripravili armado 110.000 mož v Azerbajdžanu na severovzhodni meji Perzije. V pristanišču Baku je velika aktivnost in smatra se, da bo tam opravišče operacij v Perziji. Rusi veščajo v orožju 10.000 perzijskih delavcev v Azerbajdžanu.

MEHIKA PRAZNUJE KAPITU-LACIJO VILLE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

hitke. Vselednega ga je mehiško ljudstvo krstilo za "mehiškega Napoleona" in končno se je Villa — ki je precej častihlepen — sam tako imenoval. Ko je bil Huerta premagan in je zavlada Carranza stranka, so pustili Villa na cedilo. To je ujezilo starega upornika in od tedaj — leta 1913 — je bil v neprestani vojni z vsemi vladami v Mehiki. Carranza je šest let vodil oboroženo kampanjo proti njemu in pomagale so mu tudi ameriške čete pod vodstvom generala Pershinga (1. 1916.), ki so prodirle 90 milj na mehiško ozemlje v Čivavi, ali nihče ga ni mogel ugrizniti. S svojo četo konjenikov se je znal izmuzniti iz vsake pasti, napadel je kot blisk iz za sedeh in če je bil sovražnik slab, ga je pomandal in mu odvil orožje in strelivo, ako pa je bil močan, je naglo izginil, kakor da se je udri v zemljo. Njegova taborišča so bila v gorah Čivave, kjer je poznal vsako sotesko, gozd in prepad. Čast Ville, da z orožjem ga ni še nihče premagal, je ostala neskaljena do današnjega dne. — V Ameriki je Villa veljal za navadnega bandita, in sicer raditega, ker je vedno napadal bogate ameriške plantažnike in posestnike rudnikov v severni Mehiki. Bil je revolucionar in bandit, samovoljni vladar in "outlaw" — kakor se vzame. Resnica je, da je napadal in ropal le bogate ljudi, revežu pa ni nikdar vzel centa, pač pa je rop delil z revnimi peoni. To mu je prineslo toliko slavo pri siromašnem mehiškem ljudstvu. Njegova moč po vsej Čivavi je bila tako velika, da so bogati posestniki redno plačevali Villi davek, samo da jih pušči pri miru. Ta davek je Villa delil z revnimi delavci, med katerimi je Villa veljal kot največji junak in dobrotnik. Na stotine pesmi je bilo zloženih njemu v čast in peoni so jih prepevali pri delu in med počitkom po vsej severni Mehiki; zapisanih je tudi nebroj anekdot o njegovem "banditovanju", pohodih nad bogatine in osvetah nad izdajalci, ki so se mu izneverili. Sploh ni bilo mehiškega v zadnjih desetih letih, ki bi bil toliko na glasu in kateri bi bil užival toliko slavo, častno ali sramotno, kakor se vzame, kakor ravno Francisco Villa.)

DOPISI.

Little Falls, N. Y. — V noči dne 26. julija ob deseti uri zvečer se je smrtno ponesrečil rojak Frank Masle pri vožnji s svojim motornim kolesom na poti iz Little Falls v Herkimer. Vseledne hitre vožnje je izgubil priklonost duha in se zaletel z motornim kolesom ob cestno ograjo. Močni sunek, ki je sledil temu, ga je vrzel čez ograjo na progo električne poudilne železnice, in pri tem je zadrl z glavo ob trdnico tako nevarno, da si je prebil lobanjo. Prepeljali so ga takoj v mestno bolnišnico, kjer pa po preteku treh ur podlegel doljni poškodbi.

Na istem motornem kolesu sta se vozili tudi rojakinja Rafaela Hodnik in Jennie Stržinar, ki sta

pa na nek zagoneten način ostale neposkodovali.

To maj bo v svari vsi tu-kajšnji slovenski motoreklisti, da naj bodo v bodoče bolj previdni pri vožnji. — Poročeval.

Sp. Straža pri Novem mestu, Slovenija. — Časnik "Prosveta", katerega mi pošilja nek meni neznan prijatelj, se mi zelo dopade in valed tega prosim, da se mi ta neznan prijatelj oglasi, da se mu osebno zahvalim, ker je naročil za me ta najboljši slovenski list, ki izhaja v Ameriki. — Ivan Šali, Sp. Straža pri Novem mestu, Slovenija.

La Salle, Ill. — 26. julija t. l. jutraj je izbruhnila stavka v vseh tukajšnjih okoliških premogorovih. Zastavkali so namreč delavci, ki delajo za dnevno plačo. Ti delavci zahtevajo osem dolarjev na dan plače za osemurno delo. Vselednega je ustavil ves obrat v tukajšnjih premogorovih. 25. julija ob drugi uri popoldne se je vršilo v Slovenskem narodnem domu skupno zborovanje vseh okoliških podružnic premogarske organizacije U. M. W. of America, na katerem je bilo sklenjeno, da se odpotuje deputacija v Springfield do distriktnega predsednika Farringtona, da dobi potrebne informacije. Sklenjeno je tudi bilo, da se počaka a stavko do srede zvečer, 28. julija t. l. in da se v sredo zvečer zopet vrši skupno zborovanje vseh delavcev zaposlenih v premogorovih v okoliščini La Salle, in da se šele na tem zborovanju sklene o nadaljnjih korakih. Toda delavci, ki delajo za dnevno plačo, se na te sklepe niso ozirali in so vstopili v stavko takoj naslednje jutro, 26. julija.

Kaj se izide iz tega, se še ne ve. Prav lahko se pa razvije splošna stavka. — Ig. V.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vest o ubitem hudcu na Koroskem je vzbudila veliko zanimanje pri mnogih rojakih, ki bi radi izvedeli ime drvarja, ki se ni ustrašil našimljenega župnika, ampak je ravnal tako, kot postopa človek, ki ne jemlje verskih bajk za golo resnico. Navedli smo ime župnika in vasi, kjer se je dogodek odigral. Vsakdo ima torej priliko, da se obrne na ljudstvo v Črni blizu Prevalj na Koroskem ali pa na "Arbeiter Zeitung" na Dunaju, iz katere smo mi pomenili vest, pa bo po najkrajši poti izvedel ime drvarja, ki ni verjel v pravljice.

Za kratek čas.

Veliko mesto je hotel videti. — "Jaz hočem iti v kako veliko mesto" je odgovoril nek postaven in brkat Rusa kolektorjem valubencu na postaji "New York Central" železnice, ko ga je vprašal, kam da hoče iti. "Pa vendar, v katero veliko mesto?" "To mene nič ne briga, v katero. Jaz hočem videti kako posebno veliko mesto in ki je tudi lepo".

Vslužbenec mu našteva razna mesta v okolici New Yorka in naposled mu reče, da naj se odpelje v San Francisco, katero mesto je veliko in tudi lepo. — Rusa nekoliko časa premišljuje in nato vpraša, koliko stane vozni listek do mesta San Francisco. Ko mu pojasni, da \$100.50, vzame iz žepa zavitek bankovcev po sto dolarjev, iz katerega vzame enega in iz drugega žepa endolarški bankovec, kupi vozni listek in čez pol ure je že odpotoval proti zapadu.

Primerni prostor? — Predelavec neke tiskarne je izjavil, da je škoda, da najboljši črkostavci kandidirajo za predsednika, kar je v njegovi tiskarni veliko pomanjkanje izkušenih črkostavcev in bi bila tiskarna veliko bolj primerna za te kandidate, kot pa Bela hiša.

Dovolj znanosti. — Žena svojemu možu: "Kaj pa vi molki veste o ženski obleki?" Mož: "Saj je to dovolj, ako vemo koliko stanajo."

Napredek. — "Kaj pa sedaj delate v šoli?" "Profesorje podučujemo."

VABILO NA IZLET (PIKNIK) IN DOMAČO ZABAVO.

katero priredi

"Slovenska godba" na pihala dne 8. avgusta, 1920. Pričetek točno ob eni uri popoldne. Vstopnina za moške je 25c.

Na vnapredu je več zanimivih točk, kol n. pr.:

1. Korakanje Petlarkega kluba.
2. Izvrstna nagrada za najboljšega skakalca.
3. Imeli bomo dva lepa in okusno pečena janjca.
4. Vsa dobi lep kor janjevega pečenke.

Polega tega bomo imeli še mnogo druge domače zabave, za stare in mlade.

Izlet ali piknik se vrši ob John Ivančičevem stanovanju v prosti namavi. Cenjeni rojaki, uljudno ste vabljeni vsi domači in v bližnje okolice, da se udeležite tega izleta v polnem številu na omenjeni dan, dne 8. avgusta. Za lačne in žejne bode vestransko dobro preskrbljeno. Torej pridite vsi in zabavajte se z nami. Kliča ODBOR!

ROJAKI!

Kdor želi dobiti iz starega kraja svoje ljudi v Ameriki, naj se obrne takoj na nas, ker g. Stružek, ki potuje sedaj v Jugoslavijo, nam sporoča, da bo vzel vse one, ki žele potovati s njim in jih peljal v New York, ter jim ukazal kolikor mogoče potovanja.

Sedaj se nudi zelo

POTOP.

Zgodovinski
— roman —

Spisal H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Čuj!" zakliče Volodijevski, "kaj je to?"
"Raz nasipa se vidi požar. Šečbrešin gori. Očividno so Švedje že tukaj!"
"Pojdimo na nasip, gospodje!" reče Skretuski.

"Idite, toda jaz zadremim nekoliko, ker potrebujem moči za jutri," reče Zagloba.

III.

Volodijevski je še to noč odrinil na četovanje ter pripeljal proti jutru nekoliko jeknikov. Ti so potrdili, da se nahaja švedski kralj v Šečbrešinu ter da kmalu namerava dospeti k Zamostju.

Starosta kaluški se je zelo razveselil te novice. Hotel je poskusiti na Švedih moč svojih topov in trdnjavnega obzidja. Mislil si je pri tem, da pridrži, ako bi mu naposled vsekakako le bilo treba podleči, na vsak način Švede za nekoliko mesecev; med tem časom pa nabere Jan Kazimir vojakov ter se mu postavi s Tatariji po robu.

"Ako mi je usojeno," reče na sklicanem bojnem posvetovanju, "da naj akažem uslugo kralju in domovini, pa vam povem le naprej, gospodje, da poženem prej samega sebe v zrak, nego stopi semkaj švedska noga. Oni nameravajo vzeti Zamostjskega s silo, dobro, naj le poskusijo! Bomo videli, kdo je močnejši! Nadejam se, da mi hočete pomagati!" je dostavil, in se obrnil k častnikom.

"Pripravljeni smo umreti pri vas," odvrnejo častniki jednoglasno.

"Naj nas samo začnejo oblegati," reče Zagloba, "tako jim bo to omrzelo. . . Jaz prvi priredim izlet!"

"In jaz pojdem z vami!" reče Rok Kovalski.

"Planemo naravnost na kralja."

"V takem slučaju hajdimo na obzidje!" zapove starosta.

Vsi odrinejo. Kmalu na to se ozalša obzidje trdnjave s vojniki kakor s cvetkami. Polki precece, tako izborbi, kakoršnim ni bilo para v vsej ljudovladi, so stali drug poleg drugega s puškami v rokah. Resnica, da so bili sestavljeni iz kmetov, toda med njimi je bilo zelo malo Prusov in Francozov, toda navzile temu so bili izvrstno izurjeni v bojnem rokodelstvu, da bi se lahko kosali s najboljšo Cromelako vojsko. Za trdnjavo, pod varstvom obzidja in topov, se je nastanila lahka konjica, pripravljena v prvi priliki prijeti se dela.

Starosta je hodil naokrog po obzidju v oklepu s pozlačenim žezlom v rokah ter povpraševal vsak hip vojakov:

"A kaj! Ali jih že ne vidite!"

Toda na to je bilo težavno odgovoriti, kajti v ozračju je visela megla, ki je jela padati bele okoli deseture dopoldne. Modro nebo se je zasvetilo nad njihovimi glavami, obzorje se je razjasnilo in takoj so na zapadni strani obzidja jeli klicati:

"Gredo, gredo!"

Starosta, Zagloba in trije častniki gospoda staroste urno stopijo na visok stolp ter jamejo gledati skozi daljnogled. Nekoliko megla je še ležala pri tleh, toda švedska vojska, prihajajoča od Velike, se je zdelo, da brodi v tej megli, kakor po vodi. Že je bilo mogoče videti bližnje polke; da, celo s golimi očmi je bilo mogoče razločiti pešce od konjice, bližajoč se v širokih vrstah; daljši pa so bili videti kakor klobučji temnega prahu, ki prvi proti mestu. Polagoma je prihajalo čimdalje več polkov, topov, konjice.

Bil je kaj mleden prizor. Iz središča vsakega četverokotnika pešcev je štrlel kvilku povsem pravičen četverokotnik sulie; med njimi so plapolali prapori raznih barv, a največ je bilo vijenčevih z belimi križi ter plavkastih z zlatimi levi. Na obzidju je bilo tiho kakor v cerkvi; ališal se je samo šum in škripanje koles sovražnikove vojske, katere so je jela, ko je dospela bližje k obzidju, razlezati pred trdnjavo. Nekateri četverokotniki pešcev so se razpršili v nerodne trope. Očividno so bili namenjeni razpenjati šotore ter delati nasipe.

"Evo tukaj so!" reče starosta.

"Da, prišli so, pasji bratje!" odvrne Zagloba.

"Kar presteš bi jih človek z obzidja."

"Ljudem, toliko izkušenim, kakor sem jaz, tega ni treba; zadostuje mi samo pogledati, pa vem določiti njih število. Deset tisoč je konjice, a osem tisoč pešcev, in ako sem se zmotil za jednega, pa sem pripravljen plačati to zmotno z vsem svojim premoženjem."

"Kako morete to določiti tako točno?"

"Deset tisoč konjice in osem tisoč pešcev, pravim, vam jih je! Zaupam v Boga, da njih šte vilo močno skopni, ko priredim par izletov."

Ali čujete, troblje!"

Resnica, trobentaš z bobnarji stopijo pred polke, na kar zagromi bojna godba. Med tem so se daljši polki čimdalje bolj bližali ter jeli od daleč obkoljevati mesto. Naposled se odtrga od goste tolpe nekoliko jezdecev, ki se napotijo k obzidju. Ko prekorajšjo pol poti, nataknejo bele robece na meče ter jamejo mahati z njimi.

"Poslanec!" reče Zagloba. "O spominjam se, kako so ti vrage dospeli v Biržo in kaj je nastalo iz tega."

"Zamostje niso Birže in jaz nisem vojvoda vilenski," odvrne starosta.

Med tem dosepejo poslanci k vratom in častnik naznanja Zamostskemu, da hoče Jan Sapieha v imenu švedskega kralja govoriti z njim.

"Povejte Sapiehi, da se Zamostjaki ne mara razgovarjati s izdajci. Ako hoče kralj govoriti z menoj, naj pošlje častnikove Švede, kajti Poljaki, ki mi služijo, so izdajce."

"Bravo! Prekrasno!" zakliče Zagloba.

"Naj jih vrage vzamejo!" zakliče obodren s pohvalo starosta. "Najbolje je govoriti z njimi brez ovinkov."

"V takem slučaju dovolite, da mu jaz sporočim vaš odgovor," reče Zagloba.

Zagloba ni čakal odgovora, ampak koj odrinil v družbi s častnikom skozi vrata. Toda bilo je videti, da je Zagloba dodal k odgovoru svoje "krepke" besede, kajti Jan Sapieha se je kakor bi trenil obrnil na mestu, kakor bi pred njegovim konjem udarila strela, pritislil kučmo na nasea in urno odjezdil.

Izza obzidja, kjer je stala lahka konjica, se začujejo klici:

"Propadi, izdajca. . . podkupljenec. . . Zidovski služabnik! . . ."

Sapieha obstane pred kraljem bled in razurjen.

"Nu, kaj?"

"Starosta noče govoriti s Poljaki, ki služijo vašemu kraljevemu veličanstvu. Poslal mi je nekoga Pavliho, kateri se je izrazil o meni in vas tako žaljivo, da se ne spodobi ponavljati tega tu pred vami."

"Meni je vsejedno, s kom hoče govoriti, samo da govori. Pa mu pošljem Forgella."

Za pol ure pozneje se Forgell s švedskim spremstvom naglasi pri vratih. Spustili so most na verigah in general je vstopil v trdnjavo. Oči niso zavezali ni njemu, ni nikomur izmed spremstva. Očividno je hotel starosta naj poslanec vse vidi, da bo mogel poročati o vsem. Sprejel ga je tako aljajno kakor kak knez, da se je Forgell temu ali no čudil, kajti Švedje se niso mogli ponašati s takim bogastvom kakor Poljaki, a gospod starosta je bil med njimi najbogatejši.

Zviti Šved se je začel iskati Zamostskemu ter ga je imenoval kraljeviša, toda poslednji mu takoj seže v besedo.

"Dasi nisem kraljeviša, marveč Poljak, a da uprav radi tega sem enak kraljevišem?"

"Vaše veličanstvo," nadaljuje Forgell, ne da bi ga kaj zbehalo. "Najanejši kralj švedski in gospod, pri tem je